

О. Яценко

**СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ОРГАНІЗАЦІЇ АРТПРОЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ**

О. Yashchenko

**PREPARATION SPECIFICS OF THE ORGANIZATION OF ART PROJECTS
FOR CHILDREN WITH A DELAY
IN THE PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF SPEECH**

Сучасний творчий простір полягає у відкритті свого «я», самовираженні власної думки та сутності буття у світі мистецтва. А для дітей із затримкою психологічного розвитку мовлення — це величезний крок до пізнання не тільки мистецтва, а й розуміння та сприйняття життя, адже різні відхилення мовленнєвого розвитку негативно позначаються на сприйнятті мовлення, висловлюванні власних думок, опануванні знаннями та на формуванні особистості дитини.

Специфіка артпроектів полягає в підборі методів та пошуку ефективних технологій, які оптимізують процес виховання особистості, формування її системи цінностей, готовності до самореалізації в суспільстві. Слід зазначити, що за допомогою артпроектів ми допомагаємо дітям із ЗПР не лише віднайти себе та пройти реабілітацію, але й дати можливість відкрити та зберегти свої мрії, таланти, привернути увагу до внутрішнього світу дітей, висвітлити проблему втраченого дитинства та матеріально залучити допомоги у вільній донатній формі.

При затримці психічного розвитку конституційного походження інфантильності психіки, емоційна сфера цих дітей ніби знаходиться на ранньому ступені розвитку, що має ознаки психічного складу дитини більш молодшого віку: з яскравістю і жвавістю емоцій, переважанням емоційних реакцій у поведінці ігрових інтересів, навіюваності та недостатньої самостійності. Ці діти невтомні у грі, в якій проявляють багато творчості й водночас швидко перенасичуються інтелектуальною діяльністю та не володіють вміннями підкорюватися правилам дисципліни. Важливу роль у їх емоційному та фізичному стані відіграє оцінка та ставлення суспільства до їх співіснування, велику перевагу віддають оцінці дорослих людей. Такі діти мають низку особливостей: низька організація інтелектуальної діяльності, більша конформність. Чутливість, тривожність, емоційна нестійкість і невтриманість, високе прагнення показати себе у кращому світлі, бути не гіршими за інших, що часто призводить до високих труднощів у спілкуванні, взаєморозумінні з однолітками. Невміння контролювати життєві ситуації, збільшене низькою самооцінкою, призводить до невпевненості у власному майбутньому.

При так званій соматогенній затримці психічного розвитку, емоційна незрілість зумовлена тривалими, нерідко хронічними захворюваннями, пороками розвитку серця тощо. Хронічна фізична і психічна астения гальмують розвиток активних форм діяльності, сприяють формуванню таких рис особи, як боязкість, невпевненість у власних силах. Ці ж властивості значною мірою обумовлюються створенням для хворого або фізично ослабленої дитини режиму обмежень і заборон.

Організація артпроектів для дітей із затримкою психологічного розвитку мовлення передбачає розуміння та обґрунтований аналіз знань вище наведених психологічних розладів та поведінки дитини. Артпроект поєднує ігрову, пізнавальну, побутову діяльність із різними видами мистецько-творчої діяльності:

- художньо-продуктивної — комунікація в мистецтві, малювання, ліплення, аплікації;
- музичної — співи, слухання музики, гри на інструментах, музично-ритмічна діяльність, музична гра;
- театралізованої, виконавської та глядацької культури.

Артпроект може бути короткочасним, на один–два тижні, або довготривалим — від двох тижнів до двох–трьох місяців. Тривалість можна корелювати відповідно до ідей, які виникають в учасників під час реалізації артпроекту. Для того щоб мета й завдання артпроекту не була формальною, потрібно чітко визначити результат проекту, мету, конкретизувати її у певних завданнях.

Спільна робота з дітьми із затримкою психічного розвитку мовлення зумовлює таку низку послідовних дій. Перші зустрічі повинні не стримувати фізичного перебування у приміщенні, дати можливість оцінити навколишню атмосферу та забезпечити дітей куполом безпеки та довіри як до ведучого, так і до учасників артпроекту. Характерно загострене реагування на появу нових членів, тому потрібно знайти час для підготовки та адаптації кожного учасника групи.

Велике значення для підлітків має можливість невербального спілкування у групі. Тому можна використовувати такі сценарії роботи, як: фоторефлексії, живопис, ліплення, щоб діти могли створити чи свій світ, у якому перебувають, чи відкрити свої думки, якщо раніше не наважувались. Іноді вербальна комунікація може призводити до посилення захисту і приховуванню психологічно важливого матеріалу. Обговорення й інтерпретації повинні застосовуватися в такій формі, яка б зважала на психологічну готовність учасників і міру їхньої довіри одне до одного й ведучого. Доцільно уникати однозначних трактувань поведінки та образотворчої продукції учасників групи, оскільки це може відгукнутися «навішуванням ярликів».

Інтрига в артпроектах відіграє важливу роль у створення творчої атмосфери. Наша мета — освітлити цікавий матеріал для дітей, щоб вони забули про свою невпевненість та зажим. Інтрига — це стимул, який спонукає занурюватися в атмосферу. Найрозповсюдженішою інтригою може бути демонстрація чогось цікавого, яскравого та нестандартного.

Отже, зазначимо, що кожен фахівець повинен володіти вмінням компетентної поведінки: мотиваційної, когнітивної, рефлексійної, операційної, бути готовим до стресових та неочікуваних ситуацій та наперед прораховувати всі можливі методи вирішення проблеми. Ретельно підбирати персонал та фахівців, які будуть компетентними та ознайомлені з усіма особливостями дітей. Вміти створювати творчу та безпечну атмосферу, добре володіти знаннями й навичками своєї сфери діяльності та вміти не тільки використовувати артпроекти як шлях до подолання проблем дітей із затримкою психологічного розвитку мовлення, а й розкрити творчі здібності у процесі реабілітації та розвитку дитини.